Komentar in karta: 2/75

SLA V170.01 ‘tnalo (kos lesa, na katerem sekajo drva)’

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen ‘nerazsekan večji kos debla, na katerem se sekajo, cepijo drva’, knj. *tnálo* (*á*), se tudi v narečjih najpogosteje uporablja *tnalo* z oblikoslovnima različicama *tnala* in *tnal*, ki se vse pojavljajo na večjih sklenjenih območjih v osrednjih narečjih (pri kartiranju leksemov *tnalo*, *tnala* in *tnal* so upoštevane le njihove končnice, ne pa tudi spol). Iz istega korena je tvorjen leksem *naton* (z enkratnico *natonek*/*natonik*), ki je zapisan le v koroški narečni skupini. Svoje večje areale imajo še leksemi *čok*, *klada*, *čolja*/*čulja*, *panj* in *štor*, manjše pa *baba*, *ploh* in *taja*. Ostali leksemi so redkejši in razpršeni.

Zapisani leksemi so v posameznih krajevnih govorih tudi pomensko označeni, npr. *panj* v T241 ‘za sekanje drv, manjši od tnala; za sekanje svinjske krme’, *tnalo* v T198 ‘večja tnalica’, v T166 ‘v gozdu’, *čolja* v T166 ‘v gozdu’, *štancelj* v T044 ‘stoječ’, *naton* v T044 ‘ležeč’, *baba* v T312 ‘s tremi nogami, za hosto sekati’. Pomen leksema *tnalo* je kartiran na samostojni semantični karti V170.02 *tnalo – pomen* (2/84).

2. Morfološka analiza

tnalo < **tьn-a-dl-o* ← **tьn-a-ti* ← **tę-ti *tьn-ǫ* ‘cepiti, sekati, rezati’

tnala < **tьn-a-dl-a*

tnalica < **tьn-a-dl-ic-a*

tnal < **tьn-a-dl-ъ*

naton < **na-ton-ъ* ← **na-tę-ti *na-tьn-ǫ* ← **na-* ‘na’ + **tę-ti *tьn-ǫ* ‘cepiti, sekati, rezati’

naten < **na-tьn-ъ*

natonek/natonik < **na-ton-ъk-ъ*/**na-ton-ik-ъ* ← **na-ton-ъ*

čok < **čok-ъ*, onomatopejskega nastanka s pomenom ‘kar je odsekano, npr. kos debla, štor’ (enakega nastanka je furl. *çoc* ‘štor’)

klada < **kol-d-a* ‘klada, tram’ ← **kol-ti *koĺǫ* (< **kol-j-ǫ*) ‘klati, tolči’

panj < **pьń-ь* ‘štor, parobek’

štor < **(štor)-ъ* ← bav. srvnem. **stor* ‘štrcelj, kar štrli’, srvnem. *storre* ‘štor’

štor za drva kalati < **(štor)-ъ za drъv-a kal-a-ti* ← **(štor)-ъ* ‘štrcelj’ + **za* ‘za’ + **drъv-a* ‘drevo, les’ + **kal-a-ti* ‘klati, tolči’ (← **kol-ti *koĺǫ* (< **kol-j-ǫ*) ‘klati, tolči’)

baba < **bab-a* ← po pomenskem prenosu iz **bab-a* ‘stara ženska’

štok < **(štok)-ъ* ← nem. *Stock* ‘palica, vratni okvir, klada, bruno, štor, parobek’